

[Početna](#) > [Budućnost](#) > [Kultura](#) >[KULTURA](#) [OBIČAJI](#) [OSOBE](#)

Dražen ZETIĆ: Zašto su bitni sveci i blaženici za Hrvate u Boki kotorskoj

Mada su mnogi Hrvati služili u ratnoj mornarici te južnoslavenske tamnice naroda, bili činovnici i ministri, gorljivi zagovornici, zastupnici i simpatizeri tih novih ideja sveslavenstva i južnoslavenskog integralizma, među kojima se posebice ističu i bokokotorski 'crveni' svećenici (Franjo Uccellini Tice, don Niko Luković)

Autor **Biram DOBRO**

Objavljeno 27 lis, 2024

Fotografija: Dražen Zetić

„Za njih, naime, zemlja nije tek ekonomsko dobro, nego dar od Boga i njihovih predaka, čije kosti leže u njoj, sveti prostor s kojim moraju biti u interakciji ako žele zadržati svoj identitet i svoje vrijednosti.“

(Laudato si)

Odvajkada na prostoru Boke kotorske, vjera igra značajnu ulogu u urbanim i ruralnim sredinama. O tome ponajbolje svjedoče brojni samostani i opatije, crkvice i katedrale. Sva primorska mjesta, imaju sličnu povijest svoga postojanja i razvoja. Uvijek je posrijedi svetac zaštitnik, lokalni patron, mjesno groblje. Kao sociološki pojam, kršćanska vjera je jedina koja je uspjela nadživjeti sve havarije i carstva na prostoru jugoistočnog Jadrana. Odolijeva već tisuću i pol godina, sporo se prilagođavajući, obazrivo se odnoseći prema

radikalnim povijesnim procesima i revolucijama, uvijek iznalazeći zajednički jezik kroz svoja učinkovita umijeća pregovaranja, pravne pogodbe i zemaljske kratkotrajne saveze.

Još od ranih vremena prve Crkve, uvijek su kršćani nalazili moduse da opstanu, pokatkada je to bilo odista na poguban način, stravičnim scenama mučenja i progonstva. No, s vremenom, od vremena cara Konstantina i Teodozija, kršćanstvo se uvriježilo kao državna religija. Ovom prigodom nećemo ulaziti u potanko seciranje i detaljiziranja tih i takvih varljivih odnosa, konsenzusa i dogovora. Posljedičnost takvih isprepletenih političkih i vjerskih sporazuma, neminovno je uvijek stvaralo kratkotrajne i dugotrajne krize u zajednicama i vladarskim kućama Istoka i Zapada.

Nadalje, sama mogućnost posjedovanja imovine, beskrupulozno kupovanje crkvenih časti, rodbinskog nasljeđivanja i imenovanjem aristokratskih plemića svećenicima, biskupima, kardinalima i papama, nesumnjivo je ponerijetko stvaralo kompromitirajuću sliku o samoj apostolskoj Crkvi, njezinom fundamentalnom eklezijalnom smislu i istinskom evanđeoskom nasljedovanju. Pri tome, u takvim se dominantno patrijahalnim hijerarhijama uvijek potiskivalo na margine kompleksnih socioloških struktura, osnovno načelo *služenja* i neizostavna *ravnopravna uloga žena*, a nažalost isticalo načelo *vladanja* i *patrijahat*. U tim konfuznim labirintima crkvene historiografije, imamo enorman broj sramotnih pojava, devijacija i anomalija. S vremenom, dobar dio takvih praksi je napušten, međutim neke su još i danas itekako prisutne u svome punom opsegu djelovanja.

Kao što možemo zorno ocrtati socijalne situacije u Europi onodobnog vremena, takve odnose možemo prikazati i u Kotoru, te cijeloj Boki. Također ne ulazeći u romantičarska prikazivanja vjere Hrvata Boke kotorske, ipak im moramo odati svojevršno priznanje da su kroz tradicionalna održavanja crkvenih blagdana i svetaca, uspjeli donekle sačuvati svoj krhki identitet, nepomućenu svijest o pripadnosti širem civilizacijskom – kulturološkom krugu hrvatskih narodnih osjećanja Trojedne Kraljevine Hrvatske, Slavonije i

Dalmacije. Posebice takva javna izjašnjavanja dolaze do izražaja nakon ukidanja kmetstva u čitavoj Europi (1848.), koje su promijene vladarske dinastije stoljećima uspješno odgađale.

U Boki je vjera snažno prisutna kroz mnogobrojne sakralne građevine, simbolične nazive mjesnih toponima i nemali broj vrsnih književnih i slikarskih djela istaknutih hrvatskih intelektualaca iz Boke kotorske, Budve i Bara. No, srozavanja takvog snažnog intenziteta prisutnosti vjere u svijesti primorskih stanovnika i naglo osipanje istančane duhovnosti hrvatske inteligencije jugoistočnog Jadrana, osobito se primjećuje nakon slamanja Austro-ugarske monarhije, i ulaska Boke u nove jugoslovenske društveno-pravne poretke.

Mada su mnogi Hrvati služili u ratnoj mornarici te južnoslavenske *tamnice naroda*, bili činovnici i ministri, gorljivi zagovornici, zastupnici i simpatizeri tih novih ideja sveslavenstva i južnoslavenskog integralizma, među kojima se posebice ističu i bokokotorski 'crveni' svećenici (Franjo Uccellini Tice, don Niko Luković). Uzroke takvom slijepom odnosu i privrženosti idejama boljševičke revolucije, trebamo ponajprije tražiti u navlastitim samoobmanama, i duhovnim kratkovidnim sljepoćama, te vlastitoj iluzornoj važnosti i komforu. Kada govorimo o pogubnom utjecaju socijalizma i kao njegovoj nakaradnoj izvedenici nemani komunizmu, prije svega moramo opetovano ustvrditi da je tlo Boke kotorske izuzetno bilo plodno podneblje za uspijevanje takvih socijalističkih ideja, ponajčešće zbog vjekovne prisutnosti stranih zavojevača i feudalne podjarmljenosti kroz protekla burna stoljeća.

Upravo uz Mostar u Bosni i Hercegovini, Boka je posebno apostrofirana kao regija stubokom ukorijenjenog ateizma, o čemu imamo neprijeporne dokaze u popisu stanovništva 1991. god. Takvoj areligioznoj slici društva, kontinuirano su svoj obol davala i iznimno jaka vojna industrija, škverovi, brodogradilišta i objekti, vojarne i pogranične zone vojnih krajina. Nakon propasti Austro-ugarskog mastodonta, vjerska situacija u Boki kotorskoj se postupno pogoršava, i postaje u pojedinim periodima četrdesetih godina dvadesetog stoljeća krajnje nepodnošljiva. Jedno od najtragičnijih primjera u osvit

nastanka nove radničke države proleterijata je svirepo ubojstvo lastovskog župnika don Đure Perušine na kućnom pragu, u noći 28./ 29. lipnja 1944. godine.

Namjesto da Zaljev svetaca, blaženika i mučenika doprinese zdravijem ozračju i kvalitetnijim međuljudskim odnosima, naprotiv, društvena situacija se nakon propasti komunističke Jugoslavije često svodi na puko nacionalističko izživljavanje nad nezaštićenim manjinskim stanovništvom pripadnika drugih naroda. No, nisu samo beogradske i crnogorske centralističke vlasti poticale asimilaciju i psihoze ratnih i poratnih devedesetih, negoli su to činile i sve druge dotadašnje imperije, suptilno postavljajući sebi vjerne suradnike za svoje unosne ekonomske, vojne i trgovačke interese.

Dražen ZETIĆ

”

Tekst je financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti

Biram DOBRO - 4374 Posts

- 0 Comments

Tekstovi Uredništva, gostujućih autora ili iz drugih medija.

1 Komentar

Joso Lazanja Kaže prije 1 mjesec

[Privacy & Cookies Policy](#)

Jako dobar i objektivan tok jednog Naroda, koji je iz svojih početaka uvijek morao braniti i ostajati u krajevima koje su i drugi htjeli.

Čitamo o staroj crkvenoj hierarhiji, koja je prečesto bila nebogobojazna, kao i oni koji su došli kao "osloboditelji", a u stvari su bili gori od Turaka.

Obje, ili sve tri zajednice sa Srbima, su dovele kotorske Hrvate do samog istrjebljenja.

Posebno je uočljiv pad vjernika popisom iz 1991.

Medjutim, jači ili brojniji narod koji se polako doseljava, čini svoje, isto tako kao što su Hrvati došli i apsorbirali prvotno stanovništvo, koje je postalo Hrvatima.

Ova web-stranica koristi Akismet za zaštitu protiv spama. Saznajte kako se obrađuju podaci komentara.

[NASLOVNICA](#)[O STRANICI I UREDNIŠTVU](#)[PRAVILA PRIVATNOSTI](#)[KONTAKT](#)[SURADNJA](#)

© 2024 - Biram DOBRO. Sva prava pridržana